

УДК 007: 655

АПАРАТ ВИДАННЯ ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА АВТОНОМНІСТЬ ЧИТАЧА

Н. Б. Благовірна

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
вул. Винниченка, 30 а, Луцьк, 43025, Україна*

Досліджено науково-довідковий апарат видання як незмінну складову будь-якої якісної книги. Виявлено, що українські видавці у сучасних умовах мінімізують апарат видання, зводячи його до обов'язкових ідентифікаційних елементів, редукуючи, наприклад, вступні статті, передмови, післямови, покажчики, примітки, коментарі та ін. Стверджується, що завдяки концептуальній «актуалізації» тексту видавці спроможні зробити оригінал читабельним, підштовхнути до його «пере-відкриття» чи навіть закодування у свідомості. Апарат видання стає засобом, що забезпечує прочитання всуціль, заглиблено, автономно, контекстуально панорамно. Доведено, що множинний й ретельно підготовлений апарат можна й слід розглядати як ефективну стратегію підвищення попиту на видання.

Ключові слова: *видавець, редактор, автор, книга, апарат, інтерпретація, видавнича стратегія.*

Постановка проблеми. Людство завше прагнуло надати значущості всьому будь-коли написаному. Із його нагромадженням біологічна доцільність зумовила виникнення професійних підходів до презентації творчих набутоків. Сучасна едиторика виробила чіткі критерії селекції й представлення творів у межах книжкових форматів, серед яких і доєднання науково-довідкового апарату, який не лише збагачує методологічний інструментарій «переродження» тексту в книгу, а й по суті розширює можливості читання. Т. Тайс, застосовуючи метафору подорожі, зауважив, що всі хороші книги¹ переносять читачів в інше місце: «Ми любимо пригоди і подорожі з розумним і почасти спритним гідом, який покаже нам незвідані місцини, навстіж відчинить вікна у дивні світи, навчить по-новому дивитися на звичні речі... і змусить одночасно працювати різні частини нашого мозку» [1, с. 33]. Тож, творці універсальної пам'яті (видавці), немов вправні екскурсоводи, опираючись на запити потенційної аудиторії, вибудовують «навігацію» читання, зводячи містки порозуміння між автором та вдумливим читачем; забезпечують інтелектуальну автономність сприйняття твору, витлумачуючи, пояснюючи, доповнюючи авторський текст; розсовують «горизонти читацького пізнання» [2, с. 206], водночас остереігаючи проти можливого хибного розуміння; розширюють дотиковість уяви автора і читача, доєднуючи тексти, які хоч і вписані в авторський задум², проте водночас спроможні набути власного виміру (як приміром, вступні

¹ У нього вкупі з фільмами і промовами.

² Подекуди ж, як-от: авторська передмова, є відлунням задуму.

статті, що можуть публікуватись автономно, поза вторинною допасованістю до тексту авторського оригіналу); врешті нашаровують й «інвентаризують» контекст, забезпечуючи істинне «відчитання» автора, таке необхідне для повноцінного відчуття сучасності. Посутньо «кожний акт читання — це важка взаємодія між компетенцією читача (його знайомістю зі світом) та компетенцією, яку постулює цей текст, щоб його обережно відчитати» [3, с. 564]. Тож видавці прагнуть ліквідувати, чи хоча б скоротити дистанцію між написаним та сприйнятим «у межах різних культурних сценаріїв», об'єднуючи «читача й письмо в єдину знакову діяльність» [4, с. 494]. Однак економічна запопадливість (захисна конструкція «навіщо») вкупі з відсутністю знань професійних прийомів та методики підготовки супроводжувальних текстів (протагоністична конструкція «як») доволі часто у сучасних умовах мінімізують апарат видання, зводячи його до обов'язкових ідентифікаційних елементів, редукуючи, приміром, вступні статті, післямови, покажчики, примітки, коментарі та ін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Оголошена тема набуває форми в дискурсі попередніх напрацювань — Б. Тяпкіна [5], В. Барикіна [6], А. Мільчина [7, 8], Н. Черниш [9], Н. Зелінської [10], Е. Огар [11], М. Тимошика [12], О. Афанасенко [13], Н. Петрової [14, 15, 16], Н. Регідайло [15, 16, 17], Т. Крайнікової [18, 19], С. Калініна [20] та ін. — й водночас, використовуючи досвід їх пошуків³, намагається позначити (в уточненнях та застереженнях) власний шлях, уперше розглядаючи апарат видання як результат учасницького культурного середовища⁴.

Мета статті — актуалізувати увагу до науково-довідкового апарату — непроминальної складової будь-якої якісної книги, й досвідчити, що множинний й ретельно підготовлений апарат можна й слід розглядати як ефективну стратегію підвищення попиту на видання⁵; заперечити проти трактування професійної діяльності видавців як фабрики відновлювальних продуктів, що профанує правила гри; й вже вкотре наполягти на творчій складовій діяльності, що маркує шлях до мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Внаслідок видавничого втілення, всотуючи редакторське бачення (яке не лише передує втіленню тексту у книзі, а й ініціює її з'яву), аморфний текст видозмінюється, стає виразнішим, чіткіше структурно сегментується, логічно виструнчується, набуває вивірності, відповідності реаліям. Видавці представляють його, «зважаючи на публіку» (за М. Грушевським), у певній транскрипції, адаптувавши для сприйняття визначеною аудиторією. Досвідний апарат при потребі постулює, пояснює, аналізує, доповнює, коментує, витлумачує, розпластує текст. Редактор стає якщо не співавтором, то співучасником розгортання твору (й не через усталене «радянське» уявлення

³ Авторка опирається на класифікаційну схему елементів апарату видання, запропоновану А. Мільчиним, який виокремлює розпізнавальний, довідково-пошуковий (зміст, оглав, покажчики, колонелементи), довідково-пояснювальний (коментарі, примітки, вступна стаття, передмова, післямова), бібліографічний (списки літератури, бібліографічні посилання) апарат.

⁴ Вперше термін «participatory culture» використав Г. Дженкінс (Henry Jenkins).

⁵ Авторка виокремлює не так ті елементи апарату видання, що є «обов'язковим мінімумом уніфікованих відомостей видавничого походження» (за М. Тимошиком), розпізнавального апарату (за А. Мільчиним), як елементи апарату, що доповнюють основний текст й водночас дозволяють адекватніше, об'єктивно, панорамно сприйняти інформацію: довідково-пошуковий, довідково-пояснювальний, бібліографічний апарат.

про те, що стовбур — це вдало «відредагована» ялинка, хоч подекуди незримі виправлення справді настільки суттєві, що присутньо є переписуванням), через те, що займається осмисленою «проектною діяльністю, ініціює концепції, смисли та втілює їх в унікальних контурах» [21, с. 130]. Врешті читач ознайомлюється не лише з авторським текстом, не так з текстом, як з комплексним баченням⁶, усім тим нашаруванням, (в ідеалі⁷) об'єктивним оточенням, що концептуально зрощується з авторським текстом й водночас фіксує дійсність, котра як тло присутня у творчості (чи-то науковій, чи белетристичній), а тому вкрай необхідна для розуміння написаного. Творячи видавничий продукт, найуспішніші прагнуть активувати запитаність, втягнути читача у певну проекцію, де відображено книгу.

У виданні (в традиційному паперовому варіанті чи в електронному віддзеркаленні у pdf-форматі) відлунюють безліч голосів: редактора, перекладача, критика, ілюстратора... читача. Апарат видання всотує всі ті голоси й подає комплексну, ерудовану та яскраву інтерпретаційну версію колективного сприйняття фахівців й водночас моделює та скеровує колективне сприйняття аудиторії. Немов встановлює «законний рівень інтерпретації» (за М. Фуко), вибудований на платформі достовірності та об'єктивності. На відміну від оприлюднених в інтернеті текстів (що вільно курсують мережею, переважно позбавлені видавничої опіки, яким однак можливості платформи допасовують гіпертекстові спонуки доступу до знанневих практик, а тому уявний опонент може проголосити архаїчність інструментарію книжкового кодексу), традиційні видавничі практики не порушують інтимності діалогу між автором та читачем через хаотичний пошук невідомого (що може врешті остаточно перервати читання), лише допомагають долати можливі бар'єри.

Множинний та ретельно дібраний апарат немов персоналізує певні послідовності авторського задуму, допасовує факти, що накладаються, перетинаються з оригіналом у такий спосіб, що врешті здатні витворити читацьку свідомість, спроможну розвиватися й зберігати досвід «у собі про себе». Згадуючи про власне прагнення встановити достовірність авторства деяких класичних текстів, Ж.-К. Кар'єр виявив марність та безглуздість таких спроб у засновку: «Справжній Шекспір зникає в славі Шекспіра. Шекспіра без його доробку ніхто би не знав. Доробок Шекспіра — це доробок Шекспіра і без самого Шекспіра» [22, с. 123]. Погоджуються з ним й У. Еко: «Кожна книжка інкрустується інтерпретаціями, що ми їй надавали

⁶ Інтерпретаційне сприйняття неминує. Читач повсюдно піддається навіюванню, приміром, епохи. Книга транслює досвід, закодований у плинності часу вчорашнього дня, минулої епохи. Чим віддаленіша епоха, тим більшою гіпотетичністю обростає сприйняття тексту, як зрештою й постать автора.

Книга як матеріальний об'єкт має вагу, форму, що визначає комфорт (й водночас прищеплює додатковий вимір) читання: невеличкий витягнутий формат навіює декламування віршів; багатосторінковий фоліант, обрамлений у ваговиту палітурку, допасовується до столу, мимоволі налаштовує на шанобливо офіційне прочитання; здешевлено представлені книжки якнайкраще підійдуть для... шматування, придатні для залишання й навіть... розпалювання багаття у тривалих походах, тож провокують фонове звучання тексту.

Врешті навіть побіжний огляд книги (а зазвичай, це нарощений видавцем текст – анотація, передмова, вступна стаття) – досвідно ще один досвід читання, ще одну культурну площину... Читання/пізнання/осмислення твору обростає колективною уявою, вірогідними діалогами між автором/редактором/перекладачем/рецензентом/художником й навіть читачем, усіма тими, хто розщеплював/розкрюював/опромінював текст, а згодом звів у доладну місткість. Власне через ті контакти з колективною творчою уявою, пам'яттю, особистими відкриттями, контекстом, ...певною доданою реальністю читання ніколи не є лінійним.

⁷ Приміром, у коментарях чи вступній статті закрадається можливість суб'єктивності.

протягом усього часу її існування. Ми не читаємо Шекспіра так, як він писав. Наш Шекспір — багатший за того, якого читали його сучасники. Щоби шедевр став шедевром, достатньо, щоб він був відомим і щоби всотав у себе всі інтерпретації, які він же і провокує і які допоможуть його перетворити на те, чим він є» [23], бо ж «фраза, сказана сьогодні, не має того ж значення, яке мала в ті часи. І ми читаємо її інакше, внаслідок безкінечних прочитань, які вона спровокувала і які стали ніби невід'ємною частиною оригінального тексту» [24]. *Жоден текст не є статичним, тож дешифрування текстів видавничими засобами через інкорпоровані елементи неминує. Апарат видання фіксує урохомлений досвід нароцування культурної безперервності осмислення оригіналу, не спотворюючи його об'єктивності, адже важливим є не так автономне розгортання авторського тексту та видавничих реплік, як їх взаємодія, яка повинна підштовхнути до художньо усвідомленого функціонування авторського твору та зчитування авторського задуму. Врешті будь-який твір концептуально збагачується у форматі певного проекту.* Бо ж «на формування ставлення читача до тексту впливає не лише власне текст, а й відповідне «герменевтичне» оточення (чи, навпаки, ізоляція тексту від адекватної йому позатекстової реальності). Будь-яке видання твору у вигляді книги — це акт культурологічної та історичної інтерпретації, навіть якщо така мета і не ставилась видавцем свідомо. Найважливішу роль відіграє при цьому рівень текстологічної та редакторської підготовки тексту» [25]. Видавниче осмислення (зокрема вкупі з доданим апаратом) одночасно і творить нові смисли, і забезпечує від хибного сприйняття.

Доладність певних елементів апарату, в яких авторський твір презентується і відчитується краще, простежується зокрема у видавничій передмові Г.-В. Оллпорта до книги В. Франкла «Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі» й вповні розгортається в авторській передмові — «*pièce de resistance*» книги (вперше доєднано до перевидання 1992 р., перше англomовне видання побачило світ у 1959 р.), де емпіричний автор й засновник т.зв. «третьої віденської школи психотерапії» послуговується супроводжувальним текстом, аби досвідчити читачеві видавничий задум. В. Франкл не лише розтлумачує, на перший погляд, розщеплену структуру бестселеру, а й фактично «вмонтовує» на прохання видавця у чергове перевидання вже друкованих мемуарів власне наукові напрацювання: «друга, теоретична частина («Основи логотерапії») зводиться до уроку, який можна почерпнути з першої, автобіографічної частини «Досвід життя в концентраційному таборі», у той час як перша частина є екзистенційною перевіркою моїх теорій. Таким чином, обидві частини взаємно підтримують їхню ймовірність» [26, с. 15–16], й врешті допомагає читачу усвідомити, що це не лише спогади й теоретичні погляди, а радше думки, світогляд, переведені в автобіографію: «Читач може запитати мене, чому я не намагався втекти, що тримало мене, коли Гітлер окупував Австрію», — і справді чому, адже пощастило отримати візу у Сполучені Штати, що гарантувало життя й відкривало можливості «випестити... логотерапію, емігруючи на родючий ґрунт, де зможу написати свою книжку», однак довелось би залишити батьків в очікуванні неминучих концтаборів, тож «це був різновид

дилеми, що змушує людину благати «підказки з небес»», і тоді «я помітив уламок мармуру, що лежав на столі у мене вдома. Я запитав батька про нього. Він пояснив, що знайшов цей камінчик на згарищі найбільшої Віденської синагоги, спаленої націонал-соціалістами... На уламку збереглася позолочена гебрійська літера, батько пояснив, що ця літера означала одну із заповідей. Я жадібно запитав: «Яку саме?» Він відповів: «Шануй батька свого й матір свою, щоб довгими були дні твої на землі». Тієї миті я вирішив залишитися із моїми батьком та матір'ю, відмовившись від американської візи» [27].

Твір, позбавлений науково-довідкового апарату, звісно спроможний емоційно втягнути читача, однак доволі часто здатен забезпечити лише поверхову інтелектуальну задіяність. Як-от під час сприймання бестселера «Дитина та догляд за нею» Б. Спока (вперше опублікованого у 1946 р., відтоді книга витримала численні перевидання) сучасному читачеві було б легше перейти від «гортання-милування» до осмислення, сприймаючи авторський текст у контексті епохи, коли його вперше було опубліковано, схвальних та критичних відгуків тодішніх та теперішніх педіатрів та дитячих психологів, врешті із зануренням у біографію відомого американського педіатра та його стосунків із власними дітьми та ін. Таке розгортання контекстуально приспаних історій збільшує ймовірність того, що у читача буде можливість перетнутися з автором. Через помножену дотиковість автора й читача розширюється інтертекстуальність авторського оригіналу. Врешті видавниче осмислення загалом (зокрема вкупі з доданим апаратом) одночасно помножує вартість тексту через його згадування, виокремлення з-поміж інших подібних, визнання його вартісним для ще одного відтворення, а отже, засвоєння чи «пере-відкриття», чи навіть закодування у свідомості.

Апарат покликаний підкреслити високу точність дійсності. «Текст вимагає, щоб ми зліквідували, або хоча б скоротили дистанцію між письмом і текстом, не намагаючись екстраполовати усе сильнішу персону читача на твір, а об'єднували читача й письмо в єдину знакову діяльність» [28]. Саме цього прагне «вдумливий читач» (за В. Набоковим), «зразковий читач» (за У. Еко), читач-дослідник. «Читач-фетишист, який колекціонує досвід, — підкреслює Ю. Соболевська, — залюбки «застрибнув» би до книжки... Він, якщо не може, то принаймні намагається бачити й відчувати саме так, як описав автор» [29, с. 128]. Цього прагне й автор: «Майстер дереться вгору незайманим схилом, і там, на вітряній вершині, зустрічає — кого б ви думали? — щасливого і захеканого читача, і вони кидаються один одному в обійми, щоб уже довіку не розлучатися — якщо навіки перебуватиме книга», — постулює В. Набоков.

Історія зафіксувала багато металітературних вигадок [30], деякі з них творили «додаткову реальність» задовго до винайдення QR-коду, доєднаного до книжкового формату. Коли С. Лем опублікував «Провокації» з рецензією на вигадану історичну монографію німця Х. Аспернікуса про голокост, «кілька польських і західних істориків сприйняли це за «чисту монету». Існує легенда, що навіть голова Комісії з дослідження гітлерівських злочинів заявив, що описаний Лемом твір він має у власній бібліотеці. Неіснуючі книжки дозволяли Лемові не лише використовувати

різні стилі, а й відповідний тон висловлювання, бо, крім тексту, він створював свого героя — автора, який написав неіснуючу книжку... Лем змусив читачів повірити в те, чого не існувало» [31]. Письменник не просто вигадував книги, він до певної міри «паспортизував» їх, осмислюючи та вписуючи в контекст епохи, нанизуючи видавничо-репутаційні репліки — рецензії та передмови. Рецензії на неіснуючі книги укомплектував в «Абсолютному вакуумі» [32, с. 7–227], передмови зібрав в «Уявній величині» [33]. Вочевидь, містифікатор розумів, що видавниче осмислення у його класичному варіанті — у формі науково-довідкового апарату — зацікавлює не менше, аніж оригінал (у цьому випадку — неіснуючий оригінал), адже додає останньому статусності й вартісності, немовби персоналізує експозицію: його ж бо для коментування виокремлено з масиву схожих. Й навіть більше, С. Лем (керований чи-то всезагальною слушністю, чи іронією) вивіщує супроводжувальні тексти: «Віддавна... мене охоплює потреба віддати належне цьому письменству під чужим пануванням, яке мовчить про себе сорок віків — у полоні творів, до яких його приковували» [34], хоч і зауважує їх різноякісну статусність: «звичайні Вступи⁸ не рівні одне одному, бо одна річ — вступ до власної книжки, а інша — до чужої. Також написати вступ до першого видання — це не те саме, що вкладати працю в примножування вступів до численних і чергових видань. Сила сукупності вступів, навіть ніяких, якою обріс твір, що вперто перевидається, перетворює папір у твердиню, що зводить нанівець підступні задуми Зоїлів — бо хто ж наважиться атакувати книжку з таким панцирним бруствером, з-за якого вже не стільки зміст її видно, скільки її недоторканну поважність!» [35]. Чи не ця іманентна «недоторканна поважність» апарату видання, чи-то рецепційна економічна запопадливість злякала українських видавців, які лиш завважили в анотації: «всесвітньо відомого письменника-фантаста Станіслава Лема (нар. 1921 р. у Львові) представляти не треба», й опублікували псевдорецензії й псевдопередмови, що навмисне імітують раціональні форми комунікації, оголеними, полишаючи «широкому колу читачів» право розібратись з підпростором, що пропонує «введення, які вводять ні в що, вступи, які ні в що не вступають, і передмови, після яких жодні мови не прозвучать» [36], для того, щоб «вкинути читача в небуття — і цим самим викинути його з усіх водночас буттів і світів» [37].

Статусність ретельно вивіреного апарату, як на мене, повинна зростати й з огляду на можливі інтелектуальні містифікації тих, хто, як і В. Набоков, прагнуть: «розвіяти нудьгу, включивши у список вигадані назви і уявних авторів» [38]. Сучасні автори активно творять власних Големів. У. Еко також був причетний до творення фантомного героя — М. Темешвара, аж врешті зізнався: «Я ціле життя прожив із Міло Темешваром» [39]. Він цитував його у вступі до «Імені троянди», у пародії на «Код да Вінчі» Д. Брауна, написав рецензію на один із текстів фантома, створив його біографію, навіть вигадав назву видавництва, що нібито першим випустило твори М. Темешвара. «Згодом я віднайшов його ім'я в деяких бібліографіях» [40], — згадував У. Еко. Все це вкупі немов надає творчості додає цінності, не лише на рівні думок та емоцій, а в реальності, це спосіб

⁸ Сучасна едиторика визначає вступ як частину авторського тексту, натомість серед вступних елементів виділяє вступні статті, передмови, про які власне і пише С. Лем.

монетизації містичності, перетворення її у соціальну валюту. Врешті творчість стирає будь-які кордони, читач також має право на суб'єктивне сприйняття, що нарівні з авторським відлунням творитиме смисл, код розуміння. Однак без вчасного втручання-розтлумачення верифікація подібних творень узагалі стає неможливою. Натомість важливо, щоб читач не був полишений без нагляду й не втрачав «відчуття реальності», через редакторське «втаємничення» залишався інтелектуально автономними. Тож видавці повинні прагнути перетворювати читачів у дослідників, *адже мета кожного елементу — помножити індекс правдивого та глибокого сприйняття тексту.*

Осмилення прочитаного авторського твору та допасованого видавцями апарату хоч і синхронне, проте не тотожне. Кожен з цих процесів для вдумливого читача немов набуває власного ціннісного виміру. Історію оповідає автор, апарат лише робить контури цієї історії чіткішими. Апарат видання принаймні прагне, аби діалог між автором та читачем відбувся. Розмірковуючи над «поясненням» та «розумінням» тексту, П. Рікер писав, що «книга поділяє акт писання і акт читання на дві частини, між якими немає комунікації. Читач відсутній при акті писання; письменник відсутній при акті читання. Отже, текст створює подвійне затемнення читача і письменника» [41, с. 306]. Водночас текст і читач присутні у дискурсі не лише один для одного, контури тексту виразніше сприйматимуться в оточенні інших текстів дискурсу, й навіть через виявлення «затемнення» реальності.

Авторський текст і текст апарату подекуди входять у суперечність один з одним (що власне не виключає право бути сприйнятими і оціненими обом). Інколи автор (творець) відриває власний текст від емпіричних джерел (як-от: під час писань історичних романів, де контекстуальне тло подекуди суперечить історичній дійсності) чи початкових мотивацій, що ускладнює чи навіть унеможливорює для непідготовленого читача відкриття твору. Когнітивне упередження послаблює критичне сприйняття. Це зміщення написаного/відтвореного/сприйнятого може влаштувати лише читача поверхового чи того, у кого загалом відсутній досвід читання. Натомість для вдумливого читача, читача-дослідника науково-довідковий апарат стає ще одним підтвердженням значущості першоджерела. В. Набоков зауважив, що «будь-яка книга – чи це художній твір чи наукова праця (межа між ними не така чітка, як прийнято думати) звернена перш за все до розуму. Розум, мозок, вершина трепетного хребта, — ось той єдиний інструмент, з яким необхідно пізнавати книгу» [42]. Бо ж важливо не просто простежити за сюжетом, важливо «розшифрувати» твір, «відчитати» автора, відстежити дійсність. «Слід прагнути, як на мене, — акцентує В. Набоков, — художньо-гармонійної рівноваги між розумом читача і розумом автора. <...> для цього необхідно чітко уявляти той унікальний світ, наданий в його [читача] розпорядження автором. Потрібно дивитися і слухати, потрібно навчитися бачити кімнати, одяг, манери мешканців цього світу. Колір очей Фані Прайс в «Менсфілд-парку», облаштування її холодної кімнатки — все це дуже важливо» [42]. Вочевидь, через це в одній із лекцій «Лев Толстой» В. Набоков долучив до «Анни Кареніної» детальні коментарі, вкупі з описом та схемою вагону першого класу, в якому героїня подорожувала, і які насправду використовували в

тогочасних потягах. Подібні коментарі немов відкривають артикульований простір можливих наближень, підкреслень, акцентів. Врешті апарат видання спроможний стати тим виміром, де текст авторського оригіналу безперервно уточнюється у процесі видавничого втілення. «Читач повинен помічати дрібниці і милуватися ними. <...> Потрібно завжди пам'ятати, що у будь-якому творі мистецтва відтворений новий світ, і наше головне завдання — якомога краще пізнати цей світ, що відкривається нам уперше і жодним чином безпосередньо не пов'язаний з тими світами, які ми пізнали дотепер. Цей світ потрібно детально дослідити — тоді і лише тоді починайте думати про його зв'язки з іншими світами, іншими областями знання» [42]. Апарат видання не лише навчає помічати деталі, а й вписує авторський твір у сферу спорідненості, схожості, сусідства, відмінності, віддаленості, *причинного зв'язку з іншими творами, чим полегшує глобальне прочитання, наближує можливість переходу від інтуїтивно читацького до осмисленого розуміння авторського тексту.*

Водночас апарат видання вибудовує й певний місток, що наближує читача до епохи, культури, відображеній у книзі. Аналізуючи певне перенасичення «Книжки про читання» Ю. Соболевської фактами, редакторка українського перекладу Е. Огар (попри певні застереження) прагне «відкрити» цю польську за своєю суттю книгу нашої аудиторії» [43, с. 8] й подає коментарі та примітки, вказуючи на те, що «вона [книжка] — дуже особистісна, бо в ній відображений книжковий світ людини, приналежної до конкретної культури, закоренений в її найбільш значущих текстах. Серед згадуваних імен одних лише поляків близько ста п'ятдесяти. Зрозуміло, адже писалася вона, передусім, для польської аудиторії. Для читача, який перебуває з авторкою в одній літературній, а ширше культурній системі координат, який пройшов ті самі шкільні й університетські канони, в якого виникають близькі асоціації. Саме перед ним, вочевидь, семантика тексту розкривається в усій повноті» [44], тож «багато що в українському виданні Юстини Соболевської таки пояснено і прокоментовано. Те, без чого читання було б геть некомфортним. Проте уведені внутрішньотекстові й посторінкові коментарі треба сприймати радше як спонуку більше дізнатися про конкретну людину, книжку чи факт. Звісно, читаючи!» [45]. Важливо спробувати «зрівняти» читача й автора, звести до купи їх дотеперешні знання, допомогти читачеві, коментує П. Рікер, побудувати себе, бо ж ця «побудова себе є одночасною з побудовою значення» [46]. Водночас Е. Огар сподівається, «що у пригоді стане й укладений іменний покажчик прізвищ. І не лише через його пряме призначення. Це своєрідний путівник світом тих, хто творив і — головне — творить літературні і металітературні тексти» [47], ніби позначаючи точки, в яких можна здійснити проєкцію одного імені на інше, добуваючи різні смислові ефекти. Врешті «наша історія життя записується у прочитаних книжках» [48], — постулює Ю. Соболевська. «Перетворюючись на книжку, авторський текст виразніше сегментується, унаочнюється нетекстовими фрагментами, прирощується елементами, які забезпечують пошуковість, зручність, зрозумілість тощо» [49], — відзначає Н. Зелінська. *Апарат видання стає засобом, що забезпечує прочитання всуціль, заглиблено, автономно й водночас контекстуально панорамно.*

Доба неконтрольованого авторства підштовхнула У. Еко сформуванню «теорію децимації», коли «достатньо читати кожну десяту книжку», «в усіх інших досить відкрити бібліографію та примітки, щоби негайно зрозуміти, чи її дані вартісні, чи ні» [50], тобто їх осмислення він полишає особистісному фільтру, «персональному» верифікатору — видавцю/редактору, бо це він оснащує книгу апаратом та вивіряє його якість, вмотивований рівень інтерпретаційного засвоєння якого суверенізує У. Еко. Чи ж ця спроба замінити оригінал не актуалізує аналогію С. Лема, що між прагненням і з'явою, був ще й задум, бо ж «що було на початку? Вступ, як ми вже знаємо. Вступ, але не самосвій, не сам собі пан, а Вступ до Чогось» [51], що дозволяв увійти у сьогодення. У розмаїтті підходів, окреслюється евристична послідовність: видавничий задум передує книзі, задум народжує книгу.

Технічні можливості доби спровокували хаотичне нагромадження текстів, які подекуди навіть у прихистку однієї галузі не втягнуті у процес взаємообміну. Множення практичних посібників, чий дискурс вибудований виключно на англо-мовному мережевому досвіді (як-от: «Медіакомпас: путівник професійного журналіста» [52]) досвідчує те, що бібліографічний апарат видання стає чи не єдиним орієнтиром для читача, що дозволить знизити градус захоплення розумом мережевої транскрипції. Активізація міжнародних контактів й вивіщення англійської мови у фоновій науковій комунікації вкупі з відсутністю самоідентифікації призвели до того, що у посібнику нема будь-яких згадувань праць вітчизняних теоретиків журналістики та едиторики, що унеможлиблює дотиковість та віднаходження взаєморозуміння на рівні спільно визнаних наукових цінностей. Окрім того, повсюдно не вивірений мережевий контент аж ніяк не може бути впроваджений без верифікації, адаптації та осмислення. Тож висловлена М. Зубрицькою ще у 2002 р. заувага про хаотичність наукових підходів у деяких розвідках, що засвідчують бібліографічні списки дисертацій й бібліографічні посилання в наукових статтях, де «стало правилом доброго тону цитувати праці відомих західних філософів та літературознавців без будь-яких застережень» [53, с. 10], актуальне й досі. «Глибше ознайомившись з дослідженнями і статтями, — постулює М. Зубрицька, — без жодних труднощів виявляємо відсутність методологічної рівномірності та глибини, і, навпаки, часто стикаємось з методологічною фрагментарністю та інтерпретаційною свободою, яка часто спричиняє довільність та вибірковість посилань, що повинні виконувати функцію авторитетного підтвердження наукової ерудиції автора та легітимність його інтерпретації» [54].

Текст будь-якого твору найперше потрібно розглянути як факт комунікації у його дискурсивній причетності до форм раціональної комунікації, з її здатністю до обміну, перетворення, оновлення, синтезу, виявлення прихованих суперечностей. Бо ж «межі книжки ніколи не окреслені достатньо чітко: поза її заголовком, поза її першими рядками та останньою крапкою, поза її внутрішньою конфігурацією та формою, яка робить її автономною, існує система посилань на інші книжки, інші тексти, інші фрази: вузол у великій мережі», — висновує М. Фуко [55]. Тож бачення будь-якого тексту можливе лише у сукупності інших, об'єднаних галузевою практикою, що визначить його слухність у контексті попередніх набутків (адже

саме на їх фундаменті повинне вибудовуватися будь-яке нове знання, або те, що претендує на це), водночас підпорядковуючись правилам їх конструювання, обґрунтованість яких так само повинна контролюватися. Подібна методика дозволить визначити умови існування тексту, його винятковість, встановити його значення серед інших, закріпити за ним той сегмент, який не міг бути зайнятий жодним іншим текстом. Однак відразу стає зрозуміло, що текст фактично недоступний для розшифрування, бо ж «залишкове існування» вітчизняних теоретиків журналістики та едиторики, які могли б пролити на нього світло, встановити межі співіснування, послідовності, взаємозв'язку, абсолютно відсутні. Через що текст не захищений від повторів, бо між текстами, що функціонують у межах однієї галузі, можна простежити взаємозумовленість однорідних відношень, причинних зв'язків, зміщень, що врешті й визначають їх цілість, зв'язність. Одночасно не спроможний встановити баланс того, що вже доведено та засвоєно і теорією, і практикою, як остаточне доведене знання, й новаторських стратегій. І хоч, звісно, тішить прагнення залучити масиви текстів світової інтелектуальної мови, все ж хаотично вихоплений мережевий контент візитує несформованість культури різноаспектного та осмисленого вивчення джерельної бази. Власне це вмотивовує певну ізольованість цього тексту, хронічну непричетність до вивірених вітчизняних висловлювань, які йому передують, врешті ставить під сумнів задіяність вмотивованих англомовних ресурсів, однак (!?) не означає замкненість та непроникність вторинного контенту у вітчизняні сукупності контрольованих рішень, що виникають слідом. Власне останнє зумовлює небезпеку проникнення гіпотетично недостатньо обміркованих узагальнень в інші форми раціональності, законність яких буде надто складно чи навіть неможливо встановити, провокуватиме ризик «інтелектуального вакууму», коли до безконечності відтворюватиметься проблематика початку.

Висновки. Впорядкованість текстів у межах книжкових форматів, доладність видавничої методики їх підготовки необхідно розглядати як ієрархічну реконструкцію тексту, що задіює та розгортає «сміслові ефекти» й водночас подовжує його протяжність у часі. Взаємодія старих і нових прочитань, самоорганізація інкорпорованих включень, що реконструюють текстову дійсність й встановлюють рівновагу, — незмінна частина урохомленого процесу культури, «семіотичної рівноваги» (за Ю. Лотманом). Динамічна видавнича «актуалізація» авторського твору (зокрема через теоретичне перетворення дійсності оригіналу у вступній статті, конструювання рівнів сприйняття у передмові, внаслідок доєднань дедуктивних ланцюжків приміток та коментарів, через приєднання авторського тексту до попередніх текстів та дискурсів інших авторів, простежуваних у покажчиках та вивірених бібліографічних списках і посиланнях, внаслідок керування процесом читання у змісті та колонелементах та ін.) підштовхує читача не лише до засвоєння змісту, а й до присвоєння йому певного значення. Апарат видання спроможний зробити авторський твір читабельним, «перекласти» його на мову читача, дешифрувати текст та його автора засобами культури, вирівняти культурні потенціали автора та читача. «Актуалізований» твір здатен адаптуватися до

вимог віртуальної та реальної комунікації, врешті знайти читача. Тож ретельно дібраний та вивірений апарат є дієвим інструментом контекстуального збагачення авторського тексту, що помножує життєвий цикл твору, допомагає йому відбутись, формуючи запитаність. Врешті науково-довідковий апарат вмотивований учасницьким культурним виробництвом, бо ж читачі прагнуть вибудовування осмисленого книжкового бек-граунду. З огляду на це актуалізуються розвідки, присвячені відстежуванню творчого та кваліфікованого підходу видавців до якісного та оптимального видавничого втілення авторського оригіналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андерсон Кріс. Успішні виступ на TED. Рецепти найкращих спікерів. Київ: Наш формат, 2016. 256 с.
2. Фридлянд В. Г. Компоненты научного аппарата. Редактор и книга. Вып. 9. Москва: Книга, 1982. С. 206–213.
3. Еко У. Поміж автором та текстом. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2001. С. 564–580.
4. Барт Р. Від твору до тексту. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2001. С. 491–496.
5. Тяпкии Б. Г. Аппарат произведения печати: Методика выбора, подготовка и редакционная обработка. Москва: Книга, 1977. 127 с.
6. Барыкин В. Е. Справочный аппарат изданий художественной литературы. Москва: Книга, 1978. 87 с.
7. Мильчин А. Э. Аппарат книги. Энциклопедия книжного дела. Москва: Юристь, 2004. С. 61–111.
8. Мильчин А. Э. Культура издания или Как не надо и как надо делать книги. Москва: Логос, 2002. 224 с.
9. Чершин Н. Основи культури видання: навч.-метод. посіб. Львів: Українська академії друкарства, 2013. 144 с.
10. Зелінська Н. «Наука байдужа до біографій своїх творців...»: Вибрані твори. Львів: Українська академія друкарства, 2013. 408 с.
11. Огар Е. І. Культура дитячого видання: основні складові успіху. Поліграфія і видавнича справа [Української академії друкарства]. 2002. Вип. 39. С. 128–134.
12. Тимошик М. С. Службова частина видання. Видавнича справа та редагування: навч. посіб. Київ: Наша культура і наука, 2004. С. 71–87.
13. Афанасенко О. Довідково-пошуковий апарат видання. Зміст. Вісник Книжкової палати. 2003. № 6. С. 8–13.
14. Петрова Н., Регідайло Н. Довідково-пошуковий апарат видання. Зміст. Вісник Книжкової палати. 2003. № 5. С. 11–13; № 7. С. 10–13.
15. Петрова Н., Регідайло Н. Допоміжні покажчики до змісту видань. Загальні відомості. Вісник Книжкової палати. 2003. № 8. С. 9–11; № 9, С. 10–15; № 10. С. 13–16; № 11. С. 6–10; № 12. С. 14–19; 2004. № 1. С. 28–30; № 2. С. 10–16.
16. Петрова Н., Регідайло Н. Довідково-пошуковий апарат видання. Колонтитули. Вісник Книжкової палати. 2004. № 3. С. 9–12.

17. Ганса Г., Регідайло Н. Апарат видання. Вісник Книжкової палати. 2003. № 4. С. 14–17.
18. Крайнікова Т. С. Культура видання: дефініція, структура та чинники. Наукові записки Інституту журналістики [КНУ імені Тараса Шевченка]. 2011. Т. 43. С. 134–138.
19. Крайнікова Т. С. Змістова культура видання: суть, чинники та критерії оцінювання. Наукові записки Інституту журналістики [КНУ імені Тараса Шевченка]. 2011. Т. 44. С. 133–137.
20. Калинин С. Ю. Как правильно оформить выходные сведения издания: Пособие для издателя. Москва: Экономистъ, 2003. 219 с.
21. Благовірна Н. Б. Перевідкриття «інформації брутто», або Реконфігурація всесвітнього «навчального плану» та ролі редактора луцьким видавничим середовищем [Електронний ресурс]. Поліграфія і видавничча справа: Соціальні комунікації [Української академії друкарства]. [сайт]. 2017. № 1 (73). С. 129–144. URL: <http://pvs.uad.lviv.ua/uk/articles/re-invention-of-information-gross-or-reconfiguration-of-worldwide-curriculum-and-editors-role-by-publishing-environment-in-lutsk/>.
22. Еко У, Кар'єр Ж.-К. Не сподівайтесь позбутися книжок. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 265 с.
23. Там само.
24. Там само. С. 124.
25. Барыкин В. Е. Культура книги. Книга: Энциклопедия. Москва: Большая Российская энциклопедия, 1999. С. 354.
26. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 160 с.
27. Там само. С. 17–18.
28. Барт Р. Від твору до тексту. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2001. С. 494.
29. Соболевська Ю. Книжка про читання: літературознавче дослідження. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. 176 с.
30. Благовірна Наталія. Прем'єра фільму у домі, який збудував Гутенберг: або Конвергентність видавничих стратегій. Матеріали IV Міжнародного наукового інтернет-симпозіуму «Гра в бісер: комунікаційні ігри сучасності». Луцьк, 2017 [Електронний ресурс]. URL: <https://symposium2017.nethouse.ua/services/blagovrna-natalia>
31. Соболевська Ю. Книжка про читання: літературознавче дослідження. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. С. 102.
32. Лем С. Апокрифи. Пер. Львів: Літопис, 2001. 456 с.
33. Там само. С. 230–310.
34. Там само. С. 231.
35. Там само. С. 232.
36. Там само. С. 238.
37. Там само. С. 239.
38. Набоков В. Коментарий. Лекции по русской литературе [Електронний ресурс]. URL: http://www.e-reading.club/chapter.php/115358/40/Nabokov_-_Lekcii_po_Russkoi_literature.html.
39. Еко У, Кар'єр Ж.-К. Не сподівайтесь позбутися книжок. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. С. 211.

40. Там само.
41. Рікер Поль. Що таке текст? Пояснення і розуміння. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2001. С. 305–326.
42. Набоков В. О хороших читателях и хороших писателях [Електронний ресурс]. URL: https://royallib.com/read/nabokov_vladimir/lektcii_po_zarubegnoy_literature.html#57180.
43. Огар Е. І. Анатомія любові до читання. Соболевська Ю. Книжка про читання: літературознавче дослідження. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. С. 6–10.
44. Там само.
45. Там само. С. 9.
46. Рікер П. Що таке текст? Пояснення і розуміння. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2001. С. 317.
47. Огар Е. Анатомія любові до читання. Соболевська Ю. Книжка про читання: літературознавче дослідження. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. С. 9.
48. Соболевська Ю. Книжка про читання: літературознавче дослідження. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. С. 38.
49. Зелінська Н. «Наука байдужа до біографій своїх творців...»: Вибрані твори. Львів: Українська академія друкарства, 2013. С. 75.
50. Еко У., Кар'єр Ж.-К. Не сподівайтесь позбутися книжок. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. С. 59.
51. Лем С. Апокрифи. Львів: Літопис, 2001. С. 235.
52. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практ. посіб. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
53. Зубрицька М. Передмова до другого видання. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2001. С. 9–14.
54. Там само.
55. Фуко М. Археологія знання. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. С. 37.

REFERENCES

1. Anderson, Kris. (2016). Uspishni vystup na TED. Retsepty naikrashchykh spikeriv. Kyiv: Nash format (in Ukrainian).
2. Fridliand, V. G. (1982). Komponenty nauchnogo aparata: Redaktor i kniga, Vyp. 9, 206–213 (in Russian).
3. Eko, U. (2001). Pomizh avtorom ta tekstom. Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky KhKh st. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
4. Bart, R. (2001). Vid tvoru do tekstu. Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky KhKh st. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
5. Tiapkin, B. G. (1977). Apparat proizvedeniia pechati: Metodika vybora, podgotovka i redakcionnaia obrabotka. Moskva: Kniga (in Russian).
6. Barykin, V. E. (1978). Spravochnyi apparat izdaniia khudozhestvennoi literatury. Moskva: Kniga (in Russian).
7. Milchin, A. E. (2004). Apparat knigi. Entciklopediia knizhnogo dela. Moskva: Iurist (in Russian).

8. Milchin, A. E. (2002). *Kultura izdaniia ili Kak ne nado i kak nado delat knigi*. Moskva: Logos (in Russian).
9. Chershyn, N. (2013). *Osnovy kultury vydannia*. Lviv: Ukrainska akademii drukarstva (in Ukrainian).
10. Zelinska, N. (2013). «Nauka baiduzha do biohrafii svoikh tvortsiv...». Lviv: Ukrainska akademiia drukarstva (in Ukrainian).
11. Ohar, E. I. (2002). *Kultura dytiachoho vydannia: osnovni skladovi uspikhu: Polihrafiia i vydavnycha sprava* [Ukrainskoi akademii drukarstva], 39, 128–134 (in Ukrainian).
12. Tymoshyk, M. S. (2004). *Sluzhbova chastyna vydannia. Vydavnycha sprava ta redahuvannia*. Kyiv: Nasha kultura i nauka (in Ukrainian).
13. Afanasenko, O. (2003). *Dovidkovo-poshukovi aparat vydannia*. *Zmist: Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 6, 8–13 (in Ukrainian).
14. Petrova, N., & Rehidailo, N. (2003). *Dovidkovo-poshukovi aparat vydannia*. *Zmist: Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 5, 11–13; 7, 10–13 (in Ukrainian).
15. Petrova, N., & Rehidailo, N. (2003). *Dopomizhni pokazhchyky do zmistu vydan. Zahalni vidomosti: Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 8, 9–11; 9, 10–15; 10, 13–16; 11, 6–10; 12, 14–19; 2004, 1, 28–30; 2, 10–16 (in Ukrainian).
16. Petrova, N., & Rehidailo, N. (2004). *Dovidkovo-poshukovi aparat vydannia*. *Kolontyuly: Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 3, 9–12 (in Ukrainian).
17. Hansa, H., & Rehidailo, N. (2003). *Aparat vydannia: Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 4, 14–17 (in Ukrainian).
18. Krainikova, T. S. (2011). *Kultura vydannia: definitysiia, struktura ta chynnyky: Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky* [KNU imeni Tarasa Shevchenka], T. 43, 134–138 (in Ukrainian).
19. Krainikova, T. S. (2011). *Zmistova kultura vydannia: sut, chynnyky ta kryterii otsiniuvannia. Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky* [KNU imeni Tarasa Shevchenka], T. 44, 133–137 (in Ukrainian).
20. Kalynyn, S. Iu. (2003). *Kak pravylno oformyt vykhodnye svedeniya yzdaniia: Posobyie dlia yzdatelia*. Moskva: Ekonomyst (in Russian).
21. Blahovirna, N. B. (2017). *Perevidkryttia «informatsii brutto», abo Rekonfiguratsiia vsesvitnoho «navchalnoho planu» ta roli redaktora luts'kym vydavnychym seredovyshchem: Polihrafiia i vydavnycha sprava: Sotsialni komunikatsii* [Ukrainskoi akademii drukarstva], 1 (73), 129–144. Retrieved from <http://pvs.uad.lviv.ua/uk/articles/re-invention-of-information-gross-or-reconfiguration-of-worldwide-curriculum-and-editors-role-by-publishing-environment-in-lutsk/> укр(in Ukrainian).
22. Eko, U, & Kar'ier, Zh.-K. (2015). *Ne spodivaitesia pozbutysia knyzhok*. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (in Ukrainian).
23. *Tam samo* (in Ukrainian).
24. *Tam samo*, 124 (in Ukrainian).
25. Barykin, V. E. (1999). *Kultura knigi: Kniga: Entsyklopediia*. Moskva: Bolshaia Rossiiskaia entsyklopediia (in Russian).
26. Frankl, V. (2016). *Liudyna v poshukakh spravzhnoho sensu. Psykholoh u kontstabori*. Khar'kiv: Klub simeinoho dozvillia (in Ukrainian).
27. *Tam samo*, 17–18 (in Ukrainian).

28. Bart, R. (2001). Vid tvoruu do tekstu. Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky KhKh st. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
29. Sobolevska Iu. Knyzhka pro chytannia: literaturoznavche doslidzhennia. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva, 2014. 176 s. Укр.(in Ukrainian).
30. Blahovirna Nataliia. Prem'iera filmu u domi, yakyi zbuduvav Hutenerb: abo Konverhentnist vydavnychykh stratehii. (2017). Materialy IV Mizhnarodnogo naukovooho internet-sympoziumu «Hra v biser: komunikatsiini ihry suchasnosti». Retrieved from <https://symposium2017.nethouse.ua/services/blagovirna-natalia> (in Ukrainian).
31. Sobolevska, Iu. (2014). Knyzhka pro chytannia: literaturoznavche doslidzhennia. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (in Ukrainian).
32. Lem, S. (2001). Apokryfy. Per. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
33. Tam samo, 230–310 (in Ukrainian).
34. Tam samo, 231 (in Ukrainian).
35. Tam samo, 232 (in Ukrainian).
36. Tam samo, 238 (in Ukrainian).
37. Tam samo 239 (in Ukrainian).
38. Nabokov, V. Kommentarii. Lektcii po russkoi literature. Retrieved from http://www.e-reading.club/chapter.php/115358/40/Nabokov_-_Lektcii_po_Russkoi_literature.html (in Russian).
39. Eko, U., & Kar'ier, Zh.-K. (2015). Ne spodivaitesia pozbutysia knyzhok. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (in Ukrainian).
40. Tam samo (in Ukrainian).
41. Riker, Pol. (2001). Shcho take tekst? Poiasnennia i rozuminnia: Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky KhKh st. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
42. Nabokov, V. O khoroshikh chitateliakh i khoroshikh pisateliakh. Retrieved from https://royallib.com/read/nabokov_vladimir/lektcii_po_zarubegnoy_literature.html#57180 (in Russian).
43. Ohar, E. I. (2014). Anatomiiia liubovi do chytannia. Sobolevska Iu. Knyzhka pro chytannia: literaturoznavche doslidzhennia. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (in Ukrainian).
44. Tam samo (in Ukrainian).
45. Tam samo, 9 (in Ukrainian).
46. Riker, P. (2001). Shcho take tekst? Poiasnennia i rozuminnia: Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky KhKh st. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
47. Ohar, E. (2014). Anatomiiia liubovi do chytannia. Sobolevska Iu. Knyzhka pro chytannia: literaturoznavche doslidzhennia. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (in Ukrainian).
48. Sobolevska, Iu. (2014). Knyzhka pro chytannia: literaturoznavche doslidzhennia. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (in Ukrainian).
49. Zelinska, N. (2013). «Nauka baiduzha do biohrafii svoikh tvortsiv...». Lviv: Ukrainska akademiia druzarstva (in Ukrainian).
50. Eko, U., & Kar'ier, Zh.-K. (2015). Ne spodivaitesia pozbutysia knyzhok. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva (in Ukrainian).
51. Lem, S. (2001). Apokryfy. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
52. Holub, O. (2016). Mediakompas: putivnyk profesiinoho zhurnalista. Kyiv: TOV «Sofia-A» (in Ukrainian).

53. Zubrytska, M. (2001). Peredmova do druhoho vydannia. Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky KhKh st. Lviv: Litopys (in Ukrainian).
54. Tam samo (in Ukrainian).
55. Fuko, M. (2003). Arkheolohiia znannia. Kyiv: Vydavnytstvo Solomii Pavlychko «Osnovy» (in Ukrainian).

PUBLICATION APPARATUS AS THE INTELLIGENT AUTHENTICITY OF THE READER

N. B. Blahovirna

*Lesya Ukrainka Eastern European National University,
30 a, Vynychenko St., Lutsk, 43025, Ukraine
blagovirna.n@gmail.com*

The scientific-reference apparatus of the publication as an unchanging component of any high-quality book has been studied. It is revealed that Ukrainian publishers in modern conditions minimize the publishing apparatus, reducing it to obligatory identification elements, such as, introductory articles, prefaces, afterwords, indexes, notes, comments, etc. It is alleged that the conceptual «actualization» of the text by publishers is capable of making the original readable, pushing for its «re-opening» or even coding in consciousness. The apparatus of the publication becomes a means for reading comprehensively, in depth, autonomously, contextually, panoramic. It has been proved that a plural and carefully prepared apparatus can and should be considered as an effective strategy to increase the demand for the publication.

Keywords: *publisher; editor; author; book, scientific-reference apparatus, interpretation, publishing strategies.*

*Стаття надійшла до редакції 19.06.2017.
Received 19.06.2017.*